

Skede kyrka

57.4720, 15.1762

Redan 1806 väckte sockenborna idén om att låta uppföra en ny kyrka i Skede. Alternativet var att låta bygga ut den gamla medeltida kyrkan, eftersom den blivit för trång för den växande församlingen.

Beslutet drog ut på tiden. Först kunde man inte bestämma sig för om man skulle låta renovera den gamla kyrkan eller bygga nytt. Sedan handlade det om priset och vem som skulle få bygga kyrkan, och till sist handlade det om oenighet kring utformningen av byggnaden.

Den nya kyrkan kunde invigas av biskopen i Växjö Esaias Tegner den 17 september 1837. Kyrkan stod visserligen klar tre år tidigare, men biskopen hade varit långvarigt sjuk och därför vistats utomlands för att bli återställd.

Ett bronskrucifix tillverkat på 1100-talet som tidigare stod på altaret räddades vid rivningen och såldes 1892 tillsammans med en mässhake till Kungliga Vitterhets, Historie och Antikvitetsakademien för 75 kronor. De förvaras nu på Historiska museet i Stockholm.

Altartavlan är skapad 1846 av konstnären och gymnastikläraren Sven Gustav Lindblom från Kalmar, och anses inte vara något större mästerverk. Bland annat har konstnären inte lyckats få till handen på Judas Iskariot, men det kan kanske vara så att han på detta sätt velat symbolisera den hemska roll som Judas hade strax efter den sista måltiden.

Två målningar mellan korfönstren är utförda 1894 av den lokale Axel Reinhold Lindholm och har motiven: "Kristus möter Maria Magdalena" och "Den uppståndne Kristus bryter brödet tillsammans med de båda lärjungarna i Emmaus".

Den nuvarande dopfunten i kalksten är utförd 1969 av Tranås stenhuggeri, med en dopfat i mässing tillverkat i Gränna.

Altarskåpet hamnade vid rivningen av den gamla medeltida kyrkan i det så kallade fattigmagasinet i sydöstra hörnet av kyrkogården. Den placerades sedan i en vedbod men efter att ramponerats och bland annat berövats dörrarna flyttades den till den nuvarande kyrkans tornrum, innan det åter fått plats i kyrkorummet.

Bland de många föremål som kastades upp på den nya kyrkans vind fanns en Madonnabild som nu finns placerad på kyrkans södra långsida. Den fick under flera decennier vandra runt i socknen för att bereda lindring hos barnafödeskor. Man trodde nämligen att om man fick vidröra eller omfamna statyetten skulle detta ha stor lindring. Till sist hade träskulpturen kanske förlorat sin kraft och blev inkastad i en gammal bod i Brunshult, där hon efter mycket letande återfanns 1919.

Krucifixet av trä fanns tidigare också i Skede gamla kyrka.

Intressant är att läsa om bänkindelningen i kyrkan. Man hade beslutat att två gårdar skulle få plats per bänkrad. Och för att det skulle bli rättvist roterade man. Det skedde därför bänkbyte varje nytt kyrkoår den 1:a söndagen i advent. Då flyttade varje gård fram två bänkar, och de gårdar som hade de tre främsta bänkarna fick flytta tillbaka till de tre som stod närmast ingången.

En gård försökte vid ett tillfälle "muta" sig till en fast bänk. Ett protokoll berättar att Harald Johnsson i Ömmanstorp erbjudit en gåva av 50 riksdaler för inköp av ljuskorna, mot att kyrkbänken nummer 15 för evärderliga tider uppläts år Ömmanstorps Västergård. Församlingen tackade nej och gåvan uteblev.

Längst bak i kyrkan finns flera medeltida skulpturer uppställda, bland annat en som föreställer Sankt Erasmus, och som är daterad till 1400-talet.

Kyrkan genomgick flera renoveringar under 1900-talet. Bland annat byggdes orgeln om 1954 av orgelbyggare Olof Rydén som var bördig från Skede. Orgel som hade kommit på plats 1927 var byggd av Åkerman & Lund i Stockholm, och ersatte då den ursprungliga orgeln som byggdes 1835 av Sven Nordström.

Källor:

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Bok: "Skede kyrka - från medeltiden till år 1977". Hans Nilsson.

Muntlig information.